

אמנות יוצרת למידה

תכנית בין-תחומית
לפיתוח היצירתיות
בדרך החקר
והאמנות

מחוות
המרכז לפיתוח
ושילוב האמנויות בחינוך

פיתוח והנחיה
דפנה גוטמן

מנח"י
המינהלה לחינוך
ירושלים

עיריית ירושלים

הקרן לירושלים
THE JERUSALEM FOUNDATION
مؤسسة صندوق القدس

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

יחידת הוראה לבית הספר היסודי במסגרת לימוד הנושא:

כיתה
ב'

בריאת העולם

פיתוח, הנחיה וכתיבה
דפנה גוטמן

יחידת הוראה לבית הספר היסודי בריאת העולם

כיתה
ב'

אריאל שכונת גילה, ירושלים	בית ספר יסודי
טלי ברוך	מנהלת ביה"ס
ב	כיתה
מירי	מורה לאמנות
ימימה ספרא	מחנכת

פיתוח והנחיה	דפנה גוטמן
עיצוב תצוגה	דפנה גוטמן ודניאלה לרר
שנת לימודים	תשע"ו
תאריך הפעילות	2/2016 – 9/2015

יחידת הוראה לבית הספר היסודי

בריאת העולם

ממדי
ההוראה

תורה – אמנות		שעור במערכת
בריאת העולם ההפרדה כמרכיב מרכזי בבריאה ➤ חשיבות מקום האדם בשמירה על הבריאה – הטבע ➤ אחריות האדם על הסביבה – לשמירה על הבריאה ➤ טיפוח יחס של כבוד של האדם לבריאה ➤ זיהוי תהליך וסדר הבריאה: מה קדם למה, ארגון, יצירה של נדבך על נדבך, יצירה של מושג (אור) ואח"כ המרכיבים שלו (מאורות) ➤ חשיבות הדיבור בבריאה ➤ בריאה אוטופית ➤ יצירה של עולם הפרדה (חלוקה, הבדלה – "למינהו") הפרדה, להבדיל, חלוקה, רווח, מעל, מתחת, וירא, ויקרא, גדר, בריאה טבע, סביבה, חברה	נושא כללי נושא ליחידת ההוראה מטרות הוראה מרכזיות מטרות נלוות מושגים מרכזיים אוצר מילים חבור לתחומי ידע אחרים	תוכן רב תחומיות

יחידת הוראה לבית הספר היסודי

בריאת העולם

ממדי
ההוראה

➤ איך מבדילים ? מהי הבדלה? ➤ האם כדי להבדיל צריך להפריד? ➤ איך מפרידים ? מהי הפרדה ? ➤ היכן מוצאים הפרדות? מה מאפיין אזור של הפרדה? ➤ האם אלוהים ידע מראש, לפני תהליך הבריאה, איך העולם יראה ?	שאלות לחקר	חשיבה
למידה מתוך התבוננות – חיפוש וגילוי הפרדות במרחב הציבורי הפרדה, זיהוי שלבים, איסוף מידע, הקבצה, מיון וסיווג	מיומנויות חשיבה	
חלוקה, טבלה	מארגני חשיבה	
להבדיל, להפריד בין לבין, להבחין, לארגן, לסווג, לשייך	שפת החשיבה	יצירתיות
➤ המצאה – יצירת הפרדות מהדמיון ➤ איך יוצרים יש מאין? ➤ איך יוצרים סדר באי סדר? ➤ מהו סדר שלבי היצירה – ממה מתחילים, מה בא אחר כך? כיצד מסיימים? ➤ בין מה למה אפשר להפריד? איך ניצור את ההפרדה ביניהם? מה ניצור כדי להבדיל ביניהם?	חשיבה, כלים יצירתיים	

יחידת הוראה לבית הספר היסודי בריאת העולם

ממדי
ההוראה

אמנות

צפיה
באמנות

התבוננות בציורים שיש בהם קומפוזיציה המורכבת מחלקים.

אבחנה במרכיבי הפרדה חזותיים בציור, המבוססות על תבניות גרפיות:

- דגש על יצירות גיאומטריות של אשר
- אמנים עם קומפוזיציה של חלוקות פנימיות: כמונדריאן, פיקאסו

יצירה
באמנות

- רישום הפרדות שמגלים בחצר
- ציור גרפי דמיוני של הפרדות בקווים
- יצירת מבנה דמיוני או מציאותי שיש בו הפרדה של גדר,
- עבודה בתבליט / תלת מימד בטכניקה מעורבת

שפת
האמנות

קו, קו מתאר, מבנה, צורה, תבנית, דגם, צבע, מרקם

יחידת הוראה לבית הספר היסודי

בריאת העולם

ממדי
ההוראה

למידה חוץ - כיתתית	בחצר בית הספר	ברור המושג "הפרדה" ויצירת מאגר הפרדות, על ידי רישום פריטים בטבלה מתוך התבוננות – אביזרי הפרדה, וכתיבת שם לכל אחד מהם
כלים ומשאבי הוראה	משאבי הוראה	➤ הטכסט המקראי, התורה, ספר בראשית, פרק א' ➤ מצגות באמנות ➤ תמונות
	דרכי הוראה	ציור בחצר, קריאה, שיחה במליאה, יצירה אישית
תצוגה מלווה	מקום בביה"ס	➤ במסדרון בין כיתות א - ב
	פריטים ומוצגים	➤ לוחות לשלושת מימדי התוכנית – חשיבה, תוכן ואמנות, מעוצבות בנייר וקרטון על פי חלוקת הבריאה בספר בראשית ➤ שולחן תצוגה ➤ יצירות התלמידים, פסוקים, שאלות חקר וחשיבה, יצירות אמנות

פרוט רצף הפעילויות

פעילות מס'	תוכן	תחום ידע	מקום
1	סיפור הבריאה - קריאה בספר התורה - הכרות עם התוכן	תורה	כיתת אם
2	מימד ההבדלה בסיפור בריאת העולם - איתור ומיון מידע	תורה	כתת אם
3	ציור: המושג "הפרדה" - חיפוש, איתור וייצוג פריטי הפרדה מהסביבה	אמנות	חצר בית הספר
4	שאלת שאלות על הפרדה - ביסוס והבניה של ידע	תורה - אמנות	כיתה
5	אמצעי הפרדה בציור - התבוננות ביצירות אמנות	אמנות	כתת אמנות
6	יצירה: ציור דמיוני מקווי הפרדה - יישום והמצאה	אמנות	כתה
7	יצירת הפרדה בציור ופיסול כאמצעי לביטוי אישי	אמנות	חדר אמנות
8	צילום שקיעה: התפעלות מהבריאה - התבוננות בטבע כמקור השראה	תורה - אמנות	עבודת בית
9	הצגת עבודות, רפלקציה על הלמידה, הערכה	תורה - אמנות	כיתה
10	תצוגה מלווה ומסכמת	תורה - אמנות	מסדרון כתה ב'

קריאת סיפור הבריאה בתורה

מטרות למידה

- הכרות עם סיפור הבריאה, וסדר הבריאה על שלביו,
כפי שמופיע בספר בראשית:
- בריאת העולם כהליך המורכב משלבים
  - שלבי הבריאה כנדבך על נדבך: מתוהו ובוהו, להבדלה, ליצירת מרכיבי העולם והאדם

מבנה השיעור ושאלות מנחות

- קריאה ולמידה במליאה וביחידים את הטכסט המקראי.
- על מה מסופר בסיפור הבריאה?
  - מהו מבנה סיפור הבריאה? ממה הוא מורכב?

תוכן

תחום ידע	תורה
הנושא	בריאת העולם, ספר בראשית פרק א'

קריאת סיפור הבריא בתורה

פעילות 1

מטרות חשיבה

- זיהוי תהליך המורכב משלבים
- זיהוי הסדר בתהליך
- הכרות עם תהליך התפתחותי
- הכרות עם תהליך היוצר שלם מחלקים

מיומנויות חשיבה

- זיהוי מבנה - תבנית
- זיהוי שלבים בתהליך

שפת החשיבה

סדר - לסדר, ארגון - לארגן, שלב,
תהליך, מבנה, חלק, שלם, ליצור,
לפתח, רכיב - להרכיב

אמנות יוצרת למידה

בראשית

פרק א'

זיהוי

סדר

מבנה

חלוקה

שלבים

א בראשית, ברא אלהים, את השמים, ואת הארץ. ב והארץ, היתה תהו ובהו, וחשך, על-פני תהום; ורוח אלהים, מרחפת על-פני המים. ג ויאמר אלהים, יהי אור; ויהי-אור. ד ויברא אלהים את-האור, כפי-טוב; ויבדל אלהים, בין האור ובין החשך. ה ויברא אלהים לאור יום, ולחשך בקר, ויהי-ערב ויהי-בקר, **יום אחד**.

ו ויאמר אלהים, יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל, בין מים למים. ז ויעש אלהים, את-הרקיע, ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע, ובין המים אשר מעל לרקיע; ויהי-כן. ח ויברא אלהים לרקיע, שמים; ויהי-ערב ויהי-בקר, **יום שני**.

ט ויאמר אלהים, יקווי המים מתחת השמים אל-מקום אחד, ותראת, היבשה; ויהי-כן. י ויברא אלהים ליבשה ארץ, ולמקנה המים קרא ימים; ויברא אלהים, כפי-טוב. יא ויאמר אלהים, תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע, עץ פרי עשה פרי למיננו, אשר זרעו-בו על-הארץ; ויהי-כן. יב ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע, למינהו, ועץ עשה-פרי אשר זרעו-בו, למינהו; ויברא אלהים, כפי-טוב. יג ויהי-ערב ויהי-בקר, **יום שלישי**.

יד ויאמר אלהים, יהי מארת ברקיע השמים, להבדיל, בין היום ובין הלילה; והיו לאתת ולמועדים, ולקמים וישנים. טו והיו למאורת ברקיע השמים, להאיר על-הארץ; ויהי-כן. טז ויעש אלהים, את-שני המארת הגדלים: את-המאור הגדל, לממשלת היום, ואת-המאור הקטן לממשלת הלילה, ואת הכוכבים. יז ויתן אתם אלהים, ברקיע השמים, להאיר, על-הארץ. יח ולמשל, ביום ובלילה, ולהבדיל, בין האור ובין החשך; ויברא אלהים, כפי-טוב. יט ויהי-ערב ויהי-בקר, **יום רביעי**.

כ ויאמר אלהים--ישרצו המים, שרץ נפש חיה; ועוף יעופף על-הארץ, על-פני רקיע השמים. כא ויברא אלהים, את-התנינם הגדלים; ואת כל-נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למינהם, ואת כל-עוף כנף למינהו, ויברא אלהים, כפי-טוב. כב ויברך אתם אלהים, לאמר: פרו ורבו, ומלאו את-המים בימים, וקעוף, ירב בארץ. כג ויהי-ערב ויהי-בקר, **יום חמישי**.

כד ויאמר אלהים, תוצא הארץ נפש חיה למינה, בהמה ורמש וחייתו-ארץ, למינה; ויהי-כן. כה ויעש אלהים את-חית הארץ למינה, ואת-הבהמה למינה, ואת כל-רמש האדמה, למינהו; ויברא אלהים, כפי-טוב. כו ויאמר אלהים, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו; ויניחנו בדגת הים ובעוף השמים, ובהמה ובכל-הארץ, ובכל-הרמש, הרמש על-הארץ. כז ויברא אלהים את-האדם בצלמו, בצלם אלהים ברא אתו: זכר ונקבה, ברא אתם. כח ויברך אתם, אלהים, ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את-הארץ, וכבשה; ורדו בדגת הים, ובעוף השמים, ובכל-חיה, הרמשת על-הארץ. כט ויאמר אלהים, הנה נתתי לכם את-כל-עשב זרע אשר על-פני כל-הארץ, ואת-כל-העץ אשר-בו פרי-עץ, זרע זרע: לכם יהיה, לאכלה. ל ולכל-חית הארץ ולכל-עוף השמים ולכל רמש על-הארץ, אשר-בו נפש חיה, את-כל-גורק עשב, לאכלה; ויהי-כן. לא ויברא אלהים את-כל-אשר עשה, והנה-טוב מאד; ויהי-ערב ויהי-בקר, **יום השישי**.

אבחנה בפעולות ההבדלה וההפרדה בסיפור בריאת העולם

פעילות
2

מטרות למידה

- ההבדלה כבסיס ליצירת מרכיבי העולם: מהבדלה בין אור לחושך ליצירת המאורות.
- הדגשת חשיבות פעולת ההבדלה כמרכיב משמעותי בתהליך היצירתי של הבריאה.

שאלות מנחות

- איזו פעולה חוזרת על עצמה בבריאת העולם?
- בין מה למה מבדיל אלוהים בבריאה?
- במה תורמת ההפרדה לתהליך הבריאה?
- מהם שלבי הבריאה שמבוססים על ההפרדה?

תוכן

תחום ידע	תורה
הנושא	מימד ההבדלה בסיפור בריאת העולם

אמנות יוצרת למידה

א בראשית, ברא אלהים, את השמים, ואת הארץ. ב והארץ, היתה תהו ובהו, וחשך, על-פני תהום; ורוח אלהים, מרחפת על-פני המים. ג ויאמר אלהים, יהי אור; ויהי-אור. ד וברא אלהים את-האור, כ-טוב; ויבדל אלהים, בין האור ובין החשך. ה ויקרא אלהים לאור יום, ולחשך קרא לילה; ויהי-ערב ויהי-בקר, יום אחד.

ו ויאמר אלהים, יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל, בין מים למים. ז ויעש אלהים, את-הרקיע, ויבדל בין המים אשר מעל לרקיע; ויהי-כן. ח ויקרא אלהים לרקיע, שמים; ויהי-ערב ויהי-בקר, יום שני.

ט ויאמר אלהים, יקוו המים מתחת השמים אל-מקום אחד, ותראה, היבשה; ויהי-כן. י ויקרא אלהים ליבשה ארץ, ולמקנה המים קרא ימים; וברא אלהים, כ-טוב. יא ויאמר אלהים, תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע, עץ פרי עשה פרי למינו, אשר זרעו-בו על-הארץ; ויהי-כן. יב ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע, למינחיו, ועץ עשה-פרי אשר זרעו-בו, למינחיו; וברא אלהים, כ-טוב. יג ויהי-ערב ויהי-בקר, יום שלישי.

יד ויאמר אלהים, יהי מארת ברקיע השמים, להבדיל, בין היום ובין הלילה; ויהי לאת ולמועדים, ולתמים ושנים. טו ויהי למאורת ברקיע השמים, להאיר על-הארץ; ויהי-כן. טז ויעש אלהים, את-שני המארת הגדלים: את-המאור הגדל, לממשלת היום, ואת-המאור הקטן לממשלת הלילה, ואת הכוכבים. יז ויתן אתם אלהים, לברקיע השמים, להאיר, על-הארץ. יח ולמשל, ביום ובלילה, וללהבדיל, בין האור ובין החשך; וברא אלהים, כ-טוב. יט ויהי-ערב ויהי-בקר, יום רביעי.

כ ויאמר אלהים--ישרצו המים, שרץ נפש חיה; ועוף יעופף על-הארץ, על-פני רקיע השמים. כא ויברא אלהים, את-התנינם הגדלים; ואת כל-נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למיניהם, ואת כל-עוף כנף למינחיו, וברא אלהים, כ-טוב. כב ויברך אתם אלהים, לאמר: פרו ורבו, ומלאו את-המים בימים, ויעוף, ירב בארץ. כג ויהי-ערב ויהי-בקר, יום חמישי.

כד ויאמר אלהים, תוצא הארץ נפש חיה למינה, בהמה ורמש וחיתו-ארץ, למינה; ויהי-כן. כה ויעש אלהים את-חית הארץ למינה, ואת-הבהמה למינה, ואת כל-רמש האדמה, למינחיו; וברא אלהים, כ-טוב. כו ויאמר אלהים, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו; וירדו בדגת הים ובעוף השמים, ובבהמה ובכל-הארץ, ובכל-הרמש, הרמש על-הארץ. כז ויברא אלהים את-האדם בצלמו, בצלם אלהים ברא אתו: זכר ונקבה, ברא אתם. כח ויברך אתם, אלהים, ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את-הארץ, וכבשה; וירדו בדגת הים, ובעוף השמים, ובכל-חיה, הרמשת על-הארץ. כט ויאמר אלהים, הנה נתתי לכם את-כל-עשב זרע זרע אשר על-פני כל-הארץ, ואת-כל-העץ אשר-בו פרי-עץ, זרע זרע: לכם יהיה, לאכלה. ל ולכל-חית הארץ ולכל-עוף השמים ולכל רמש על-הארץ, אשר-בו נפש חיה, את-כל-ירק עשב, לאכלה; ויהי-כן. לא וברא אלהים את-כל-אשר עשה, והנה-טוב מאד; ויהי-ערב ויהי-בקר, יום השישי.

בראשית

פרק א'

זיהוי
פעולות:

יצירת הקשרים
ארגון רכיבים
הבדלה
הקבצה
מיון
יצירת תבחינים
הערכה

אבחנה בפעולות ההבדלה בסיפור בריאת העולם

פעילות 2

מטרות חשיבה

- ההבדלה והפרדה כמרכיב ארגוני
- המעבר מהכלל אל הפרט – מאור למאורות
- פעולת ההבדלה כמרכיב משמעותי בתהליך יצירתי
- הגדרת קבוצה ושיוך פריטים לקבוצה על ידי תכונות ומאפיינים
- העברה: תהליך הבריאה כמבנה התפתחותי

מיומנויות חשיבה

- זיהוי רכיבים
- הפרדה בין רכיבים
- זיהוי שלבים בתהליך
- אבחנה בין השלם וחלקיו
- מיון, הקבצה
- יצירת תבחינים

שפת החשיבה

להבדיל, להפריד, לארגן, לסווג, למיין,
לקשר, לקבץ, לשיים, להבחין, לאפיין,
לשייך

ברור המושג "הפרדה" למידה מתוך התבוננות - פעילות באמנות

חיפוש וגילוי בציור בחצר בית הספר

פעילות
3

מטרות

- ברור המושג הפרדה
- מציאת דוגמאות לאביזרי הפרדה מ"השטח"
- יצירת מאגר של סוגי הפרדות
- מעבר מהחזותי / מהדימוי - למילה

מבנה הפעילות

- יציאה לחצר ביה"ס. התבוננות משותפת במרחב. חיפוש אביזרים מפרידים: מה אתם רואים בחצר שמפריד בין דברים? בין מה למה הוא מפריד?
- הסבר למשימה וחלוקת ציוד: כל ילד או זוג ממלאים את הדף שלהם ברישום של מגוון אביזרים שהם רואים בחצר היוצרים הפרדה.
- כתיבת הסבר ליד כל ציור – מהו האביזר ובין מה למה הוא מפריד?
- הצגת העבודות במליאה, ויצירת מאגר כיתתי של אביזרי הפרדה.

טכניקה באמנות

- רישום בעפרון

ציוד לכל תלמיד

עפרון, מחק, מחדד, בריסטול לבן בגודל 4A, מצע קשיח לציור

שפת האמנות

קו, קו מתאר

למידה מתוך התבוננות - פעילות באמנות

חיפוש וגילוי בציור בחצר בית הספר
לברור המושג "הפרדה"

פעילות
3

מטרות חשיבה

- למידה מתוך התבוננות
- חיפוש וגילוי
- התאמה בין מושג (הבדלה, הפרדה) לביטוי המוחשי שלו במציאות
- יצירת הקשרים בין מושג לשימושי
- שימוש בדמיון

מיומנויות חשיבה

- התבוננות
- זיהוי רכיבים במרחב
- יצירת הקשרים
- פרשנות
- יצירת מאגר מידע

שפת החשיבה

- מבדיל - להבדיל בין לבין
- מפריד - להפריד בין לבין

פעילות 3

באילו אביזרי הפרדה אתם מבחינים בחצר בית הספר ?

מבנה הפעילות

1. יציאה לחצר עם נייר בריסטול לבן 4A, עפרון ומצע לציור
  2. התבוננות מסביב וחיפוש סוגים ואביזרים שונים של הפרדה
  3. מה אתם רואים בחצר שמפריד בין דברים? בין מה למה הוא מפריד?
  4. מילוי דף הציור בשרטוטים של מגוון אביזרי הפרדה
  5. כתיבת שם והסבר ליד כל אביזר שמגלים
- העבודה ביחידים או בזוגות.

שפה ומושגים

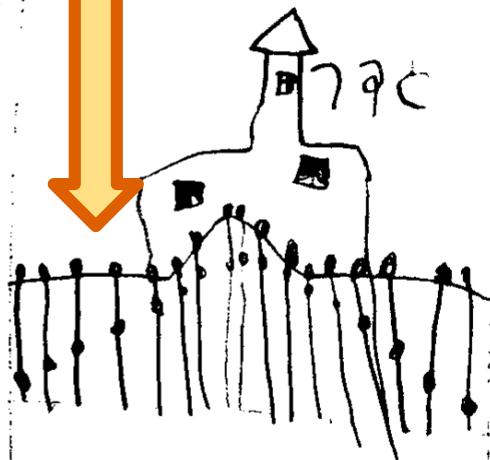
במהלך הפעילות מתגלה הקושי של התלמידים בהבנת המושג "הפרדה", ולאט לאט עם הבנת המושג עולים רעיונות מעניינים ומגוונים. אוצר המילים גדל ברגע שנכתבים מילת הגדרה והסבר ליד כל ציור.

גדר

מטריה

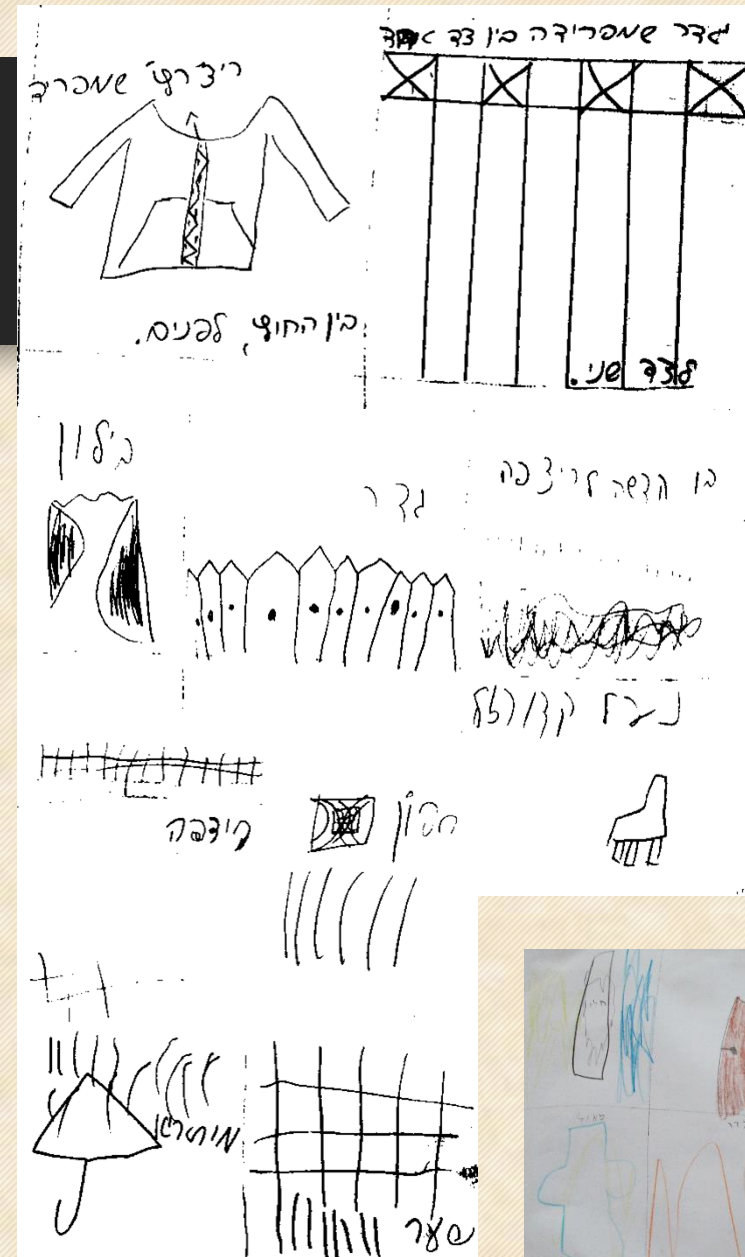

סוגי הפרדות: **מה גיליתם** בחצר ?

שלב א':

מה אני רואה ?

1. התבוננות, חיפוש וגילוי 2. ציור אוסף פריטים

סוגי הפרדות: מה גיליתם בחצר ?

גדר - שמפרידה בין צד אחד לצד שני

רצפה

קו - בין הדשא לריצוף

דלת

שער

חלון

וילון

שלב ב':
הגדרה:

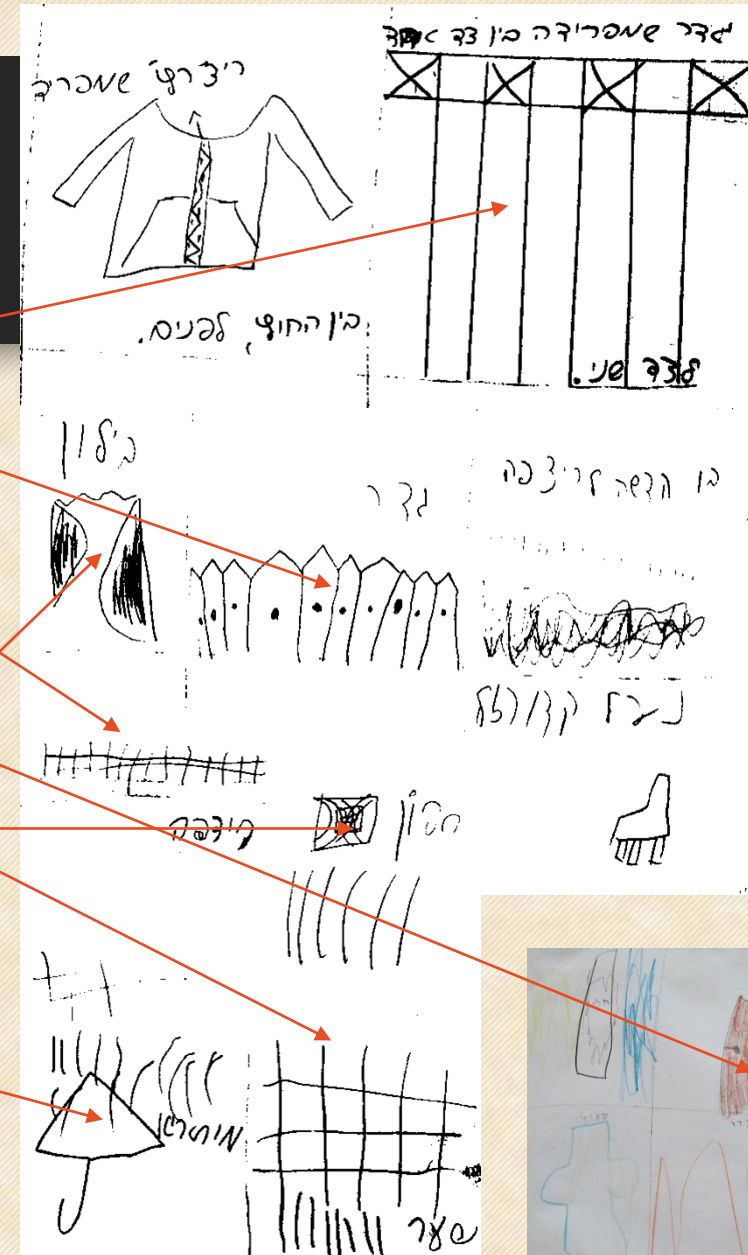
מהחזותי - למילולי
כתיבת שם והסבר לכל פריט

מטריה - הפרדה בין הגשם לילד מתחת

נעל כדורגל - הפרדה בין הרגל לכדור

רוכסן - שמפריד בין החוץ לפנים

פח אשפה - הפרדה בין האשפה לסביבה

סוגי הפרדות: מה גיליתם בחצר ?

■ גדר - שמפרידה בין צד אחד לצד שני

■ רצפה

■ קו - בין הדשא לריצוף

■ דלת

■ שער

■ חלון

■ וילון

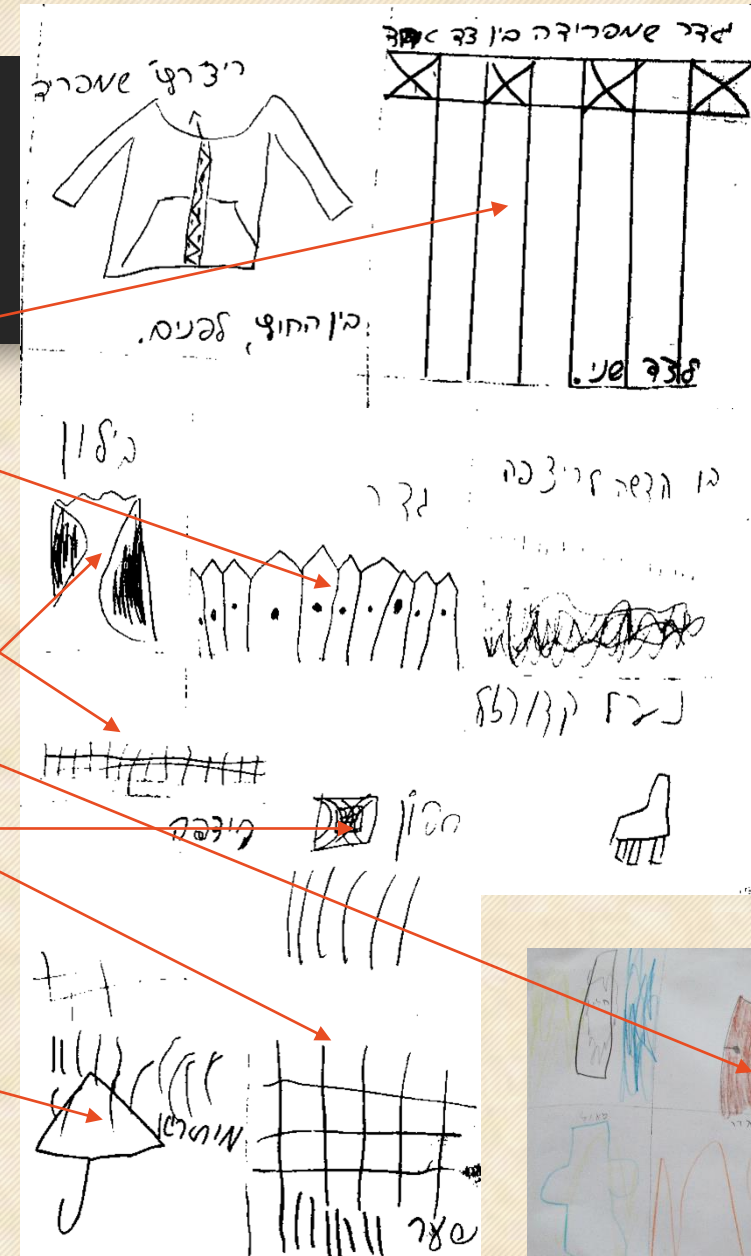
■ מטריה – הפרדה בין הגשם לילד מתחת

■ נעל כדורגל – הפרדה בין הרגל לכדור

■ רוכסן - שמפריד בין החוץ לפנים

■ פח אשפה – הפרדה בין האשפה לסביבה

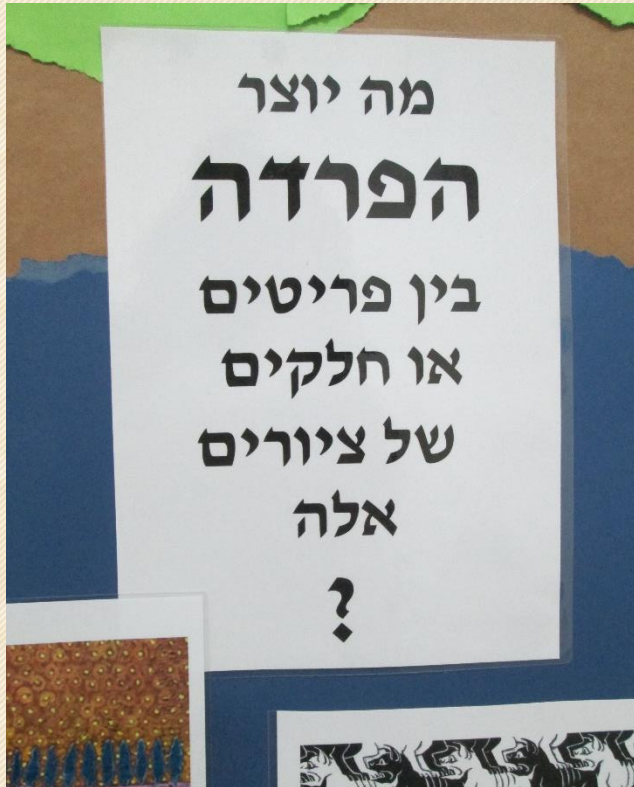
**שלב ג':
ומה עוד ?
הרחבת החיפוש,
יצירת הקשרים חדשים**

שאילת שאלות שאלות מובילות של המורות

פעילות
4

אילו סוגי הפרדה
אנחנו מכירים?

קיר

גדר

דלת חלון

מטריה

מה זו הפרדה?

יצירת רווח בין דברים, חלוקה

אילו סוגי מים
אתם מכירים?

למשלה
נשם, שלג, ברד, טל
ולמטה
מעין, אוקינוס, ים, מפל

איך יוצרים הפרדה בציור?

פעילות 5

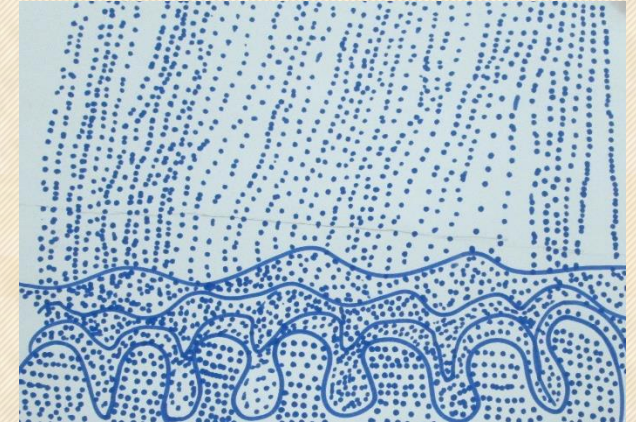
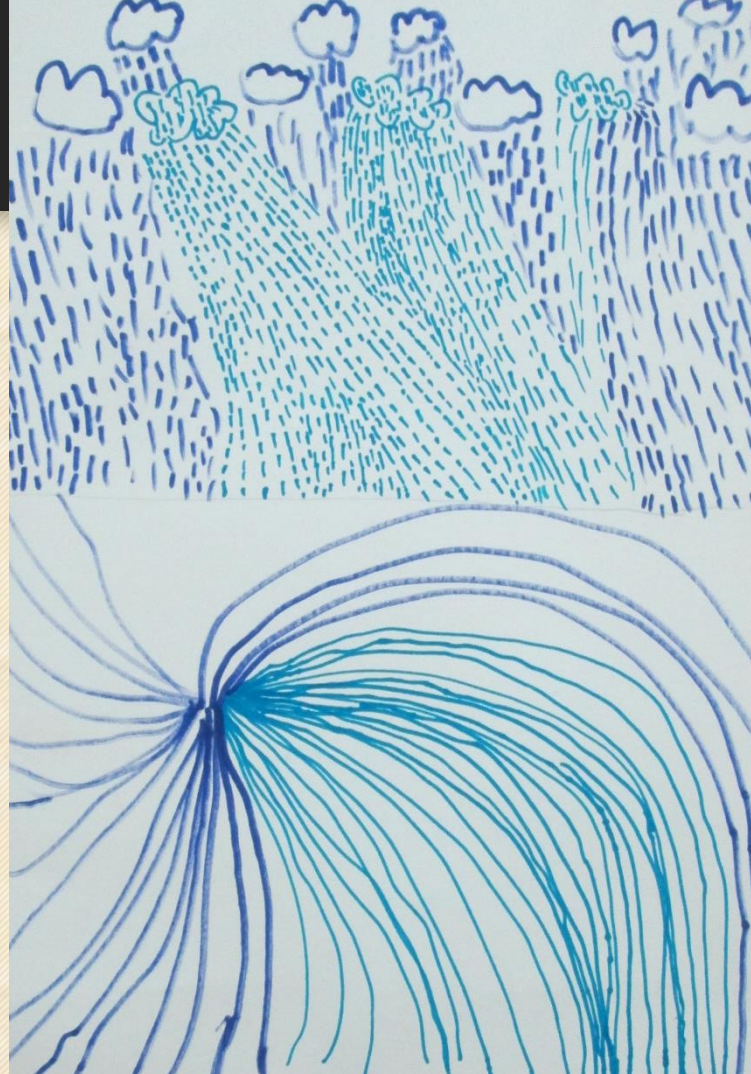

אמצעי הפרדה בציור: קו צבע דגם מרקם פרספקטיבה

ציור עם
קו
הפרדה

פעילות
6

יצירת הפרדה

פעילות
7

אני מפריד/ה בין.... ל....

יישום הידע ביצירה, המצאה ושימוש בדמיון

יצירה של תלמיד מכיתה א' הבאה להמחיש את הטקסט

היעד: שימוש בדמיון

האמצעי: מצע ואביזר אחיד ליצירה:

משטח קלקר ומקלוני עץ ליצירת גדר מפרידה.
כל השאר נתון להבנה ולדמיון שלהם.

יצירה

אני מפריד/ה בין....ל....

בעבודה על נושא הבריאה באמנות בחרנו להתמקד בהפרדה כגורם משמעותי. לאחר שדנו בסוגי הפרדה שונים וציירנו אותם, בחר כל תלמיד את שני הדברים שביניהם הוא רוצה להפריד. התלמידים בחרו נושאים מגוונים שחלקם לקוחים מעולם הטבע, אחרים מסיפור הבריאה וגם מעולמם האישי.

בתחילה ציירו התלמידים את ההפרדה שבחרו, ובשלב הבא עברנו לעבוד בתלת-מימד. המעבר מדו-מימד לתלת-מימד העלה שאלות מהותיות של בריאה כגון: באיזה חומרים להשתמש, באיזה גודל לבנות את הפרטים ביצירה? מה יהיה היחס ביניהם?

החומרים ששמשו אותנו הם פלסטלינה, בד, עץ וכן פריטים שונים שהובאו מהבית ושאינם עוד בשימוש. על ידי כך הם מוחזרו וקיבלו תפקיד ומשמעות חדשים.

בימים אלה אנו עובדים על היצירות במסגרת שיעור אמנות. העבודות המוצגות כאן נמצאות בשלבי עבודה אחרונים.

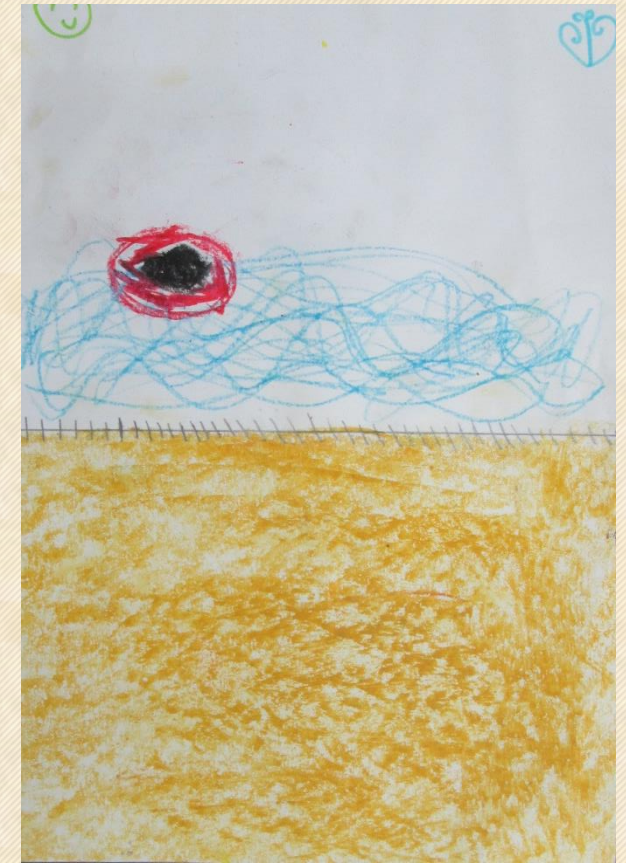
גיבוש רעיון, תכנון בסקיצה ולבסוף עבודה בחומרים

התהליך נעשה לאורך מספר שיעורים,
הדבר איפשר לילדים להיערך ולהביא חפצים המתאימים ליצירתם מהבית

תהליך
היצירה

2. יצירה סופית

1. סקיצה לתכנון

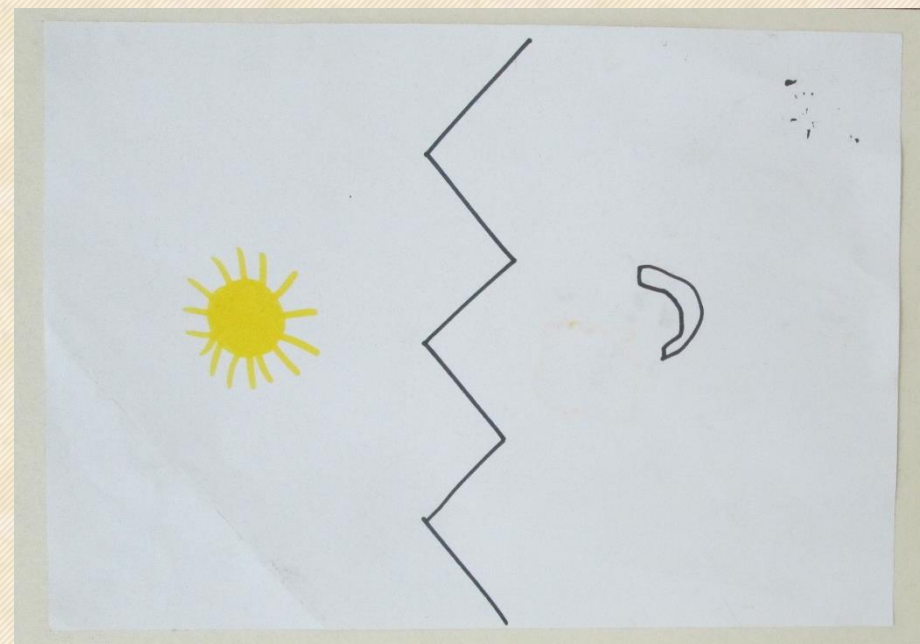

הרעיון: הפרדה בין שמש לירח

סקיצה
ויצירה

2. היצירה הסופית

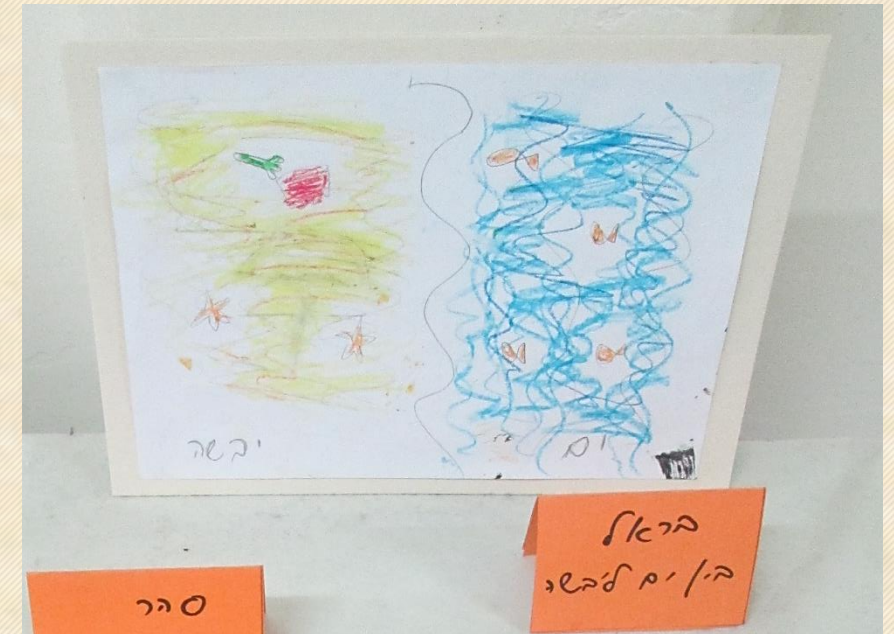

1. הסקיצה לתכנון

הסקיצות ממחישות מגוון רעיונות הפרדה

מגוון
סקיצות

באילו סוגי הפרדות מבחינים ביצירות הילדים ?

הפרדה בין יום ללילה, פלסטיק לשעם, נמוך לגבוה, שטוח לבולט, שמים לארץ, בין מעל מתחת, צהוב לשחור, כחול לחום, פלסטלינה לצבע, כהה לבהיר....

אמנות יוצרת למידה

התפעלות מהבריאה מראה שקיעת השמש

פעילות
8

פרטים
מציורי
שקיעה
של

טרנר ומונה

משימת צילום - למידה מתוך התבוננות מראה שקיעת השמש

המשימה :

התלמידים התבקשו לצלם שקיעה שמשכה את תשומת ליבם, וממחישה את יפי הטבע.

האמצעי:

המצלמה ככלי לחיפוש והתבוננות.

המטרה:

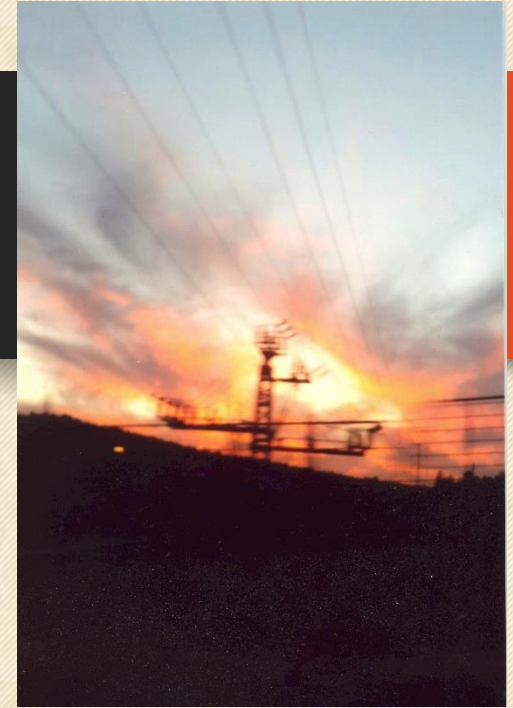
מתוך רצון ליצור אצל התלמידים רגישות סביבתית ולעודד אותם לשמור על הטבע, משימה זו באה לפקוח את עיניהם ולפתח אצלם מודעות ליפי הבריאה, ולעוצמה האסתטית של הטבע מסביב.

חקר הטבע - צילומי שקיעה

התלמידים שלחו למחנכת צילומי שיקעה במייל,
והיא הדפיסה להם אותם במעבדת צילום.
חלק מהצילומים נעשו בעזרת ההורים, ובזמן
טיולים משפחתיים.

פעילויות לכיתה א'

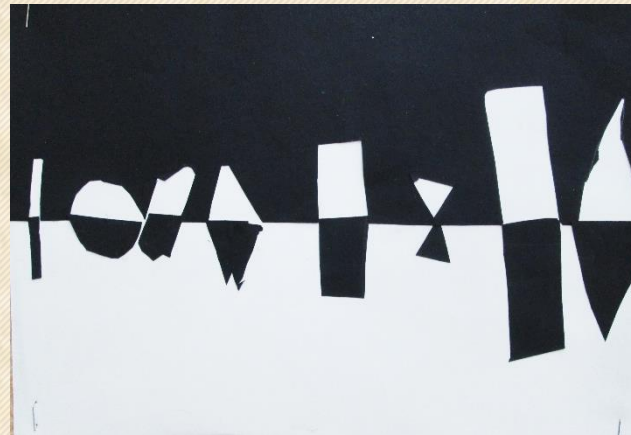
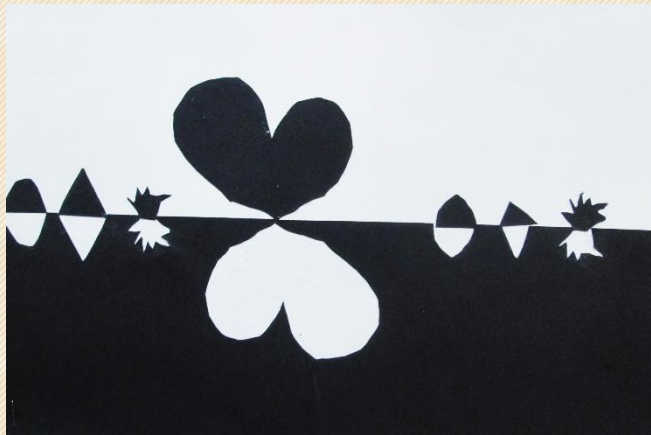
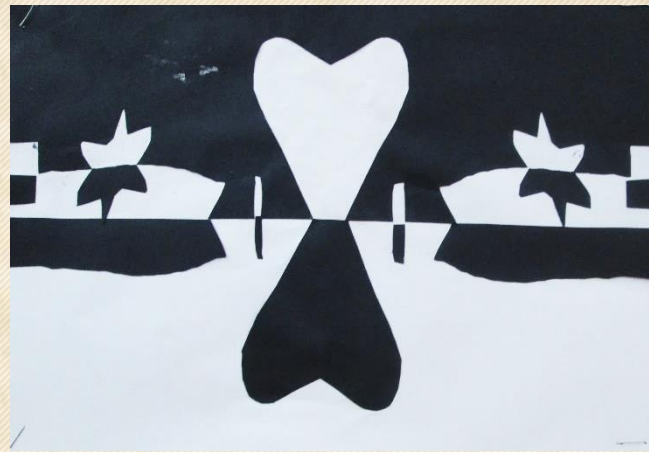
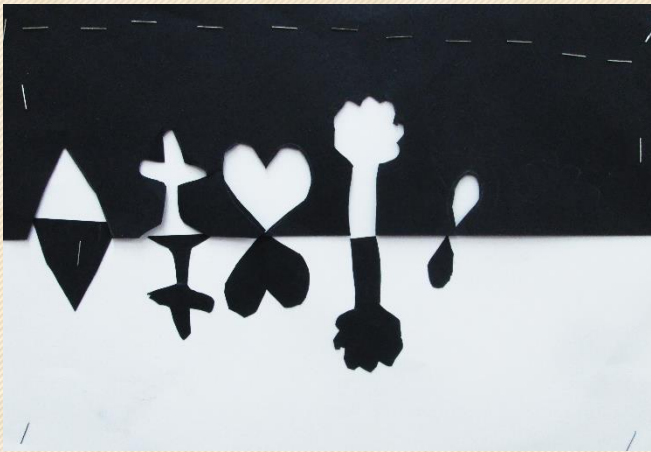
הבדלה בין אור לחושך

ניגוד: ניגוד בין שחור ללבן – מגזרות נייר

ניגוד

הבדלה בין מים, שמים ויבשה

ציור על שקף מונח על רקע שחור
ומתגלה בעזרת אביזר בהיר דמוי שמש וירח

המורה שרה מדגימה, ואחר כך התלמידות מנסות – איזו חדות גילוי!

העיצוב בא לשקף ולשרת
את המודל, התוכן, תהליכי
החשיבה, היצירה והתוצרים

התצוגה כסביבת למידה

התצוגה מורכבת משלושה לוחות
המשקפים את מודל התוכנית:
תוכן, חשיבה, אמנות

לוחות התצוגה
עשויים מקרטון כוורת
בתבליט, עם ניירות
בריסטול צבעוני
מודבקים עליהם.

עיצוב שלושה הלוחות משקף שלושה מרכיבים
מרכזיים בהפרדה בבריאה: הפרדה בין אור
לחושך, בין שמים לארץ, בין ים ליבשה

התצוגה מלווה ומניעה למידה ומהווה כחלק ממנו

התצוגה

תפקיד המורים
המשטחים בלוחות
והאלמנטים בתבליט
מיועדים למורים,
כדי שיוסיפו בהם
חומרים משלהם.

הילדים
התצוגה ממוקמת במקום
מרכזי ונגיש לילדים

משאב הוראה
התערוכה מיועדת
כמשאב הוראה ולמידה
לכלל בית הספר

מצגת זו הוכנה עבור
אגף א' לפיתוח פדגוגי, המזכירות הפדגוגית
חינוך לחשיבה בדרך החקר
משרד החינוך

דפנה גוטמן
מדריכה ומרצה בחינוך לחשיבה

2019
daphnag@mitveh.org.il
טל. 050-7563385

צילומים ותעוד נעשו
על ידי דפנה גוטמן
כל הזכויות שמורות